

לונדון, 16.3.38

פוליה יקרה,

לא כתבתי לך בשבוע האחרון, כי הייתי טרוד ונחון כולי בישיבת הועד הפועל הציוני. בארץ היתה התנגדות חזקה לקריאת הישיבה הזאת, וביחוד לישיבה בלונדון. קודם כל קשה להוציא עכשיו מהארץ את מנהיגי התנועה והישוב. גם סבב הבטחון וגם המצב הכלכלי אינו מרשה נסיעת ראשי הישוב מהארץ בשעה זו. היה לאחדים גם טעם אחר: חששו שהוויכוח המדיני בדבר החלוקה יתלקח, והניצודים¹ בחנוכה יתגברו. מי שהוא פחד שההנהלה תציע שינויים בהחלטת הקונגרס בצוריק, ודבר זה עלול להביא לידי פירוד בהנועה.

אני עמדתי בתוקף על קריאת ישיבה זו, ודווקא בלונדון, אם כי ידעתי את כל הנימקוים נגד. בהסתדרות הציונית, וביחוד בארצות אירופה ואמריקא גברה הסבוכה. נפוצו כל מיני שמועות שהממשלה האנגלית עומדת לחסל את עזרתה לציונות. חסידי המדינה חששו שתכנית פיל עומדת להתבטל. מחנדי המדינה חששו שההנהלה מוכנה לכל וויחורים, ובלבד שתקום מדינה קטנה. והיה צורך לתת למנהיגי התנועה בארצות דין וחשבון אמתי מהמצב - גם החיצוני וגם הפנימי. היה צורך להבהיר את עמדתנו, והיה חשוב באופן מיוחד להפגש עם חברינו האמריקנים שלא יכלו או לא רצו לבוא לארץ.

והיה ענין שני: עמדנו במלחמה קשה על העליה - על ביטול "המכסימום הפוליטי" והחזרת העקרון של יכולת קליטה כלכלית. והיה חשוב כל לחץ אפשרי על הממשלה. ידענו שהענין עומד להתחף ביממם² אלה, ורצינו לגייס בלונדון את כוחות התנועה.

אמנם אחרנו. ההחלטה נחקבלה בקבינט הבריטי ביום שנפתח מושב הועד הפועל. אבל אי אפשר היה לדעת זאת קודם. אמנם לא היה בטחון שהועד הפועל יסייע במלחמה זו - אבל חובתנו היתה לעשות הכל למען הגביר מהר הלחץ על הממשלה.

והיה דבר שלישי: ההנהלה פה משא ומתן פוליטי חשוב. כמה דברים

נשחננו, ורצינו שהתנועה כולה חדע מכל הנעשה למען חובל בעצמה לשפוט.

בדעתי היה לשוב לארץ לפני המושב למען שמשה יוכל לבוא ולמסור דין-

וחשבון על הנעשה בארץ, אבל החברים דרשו בכל תוקף שאני אשתתף בישיבה, ומשום כך

לא יכל משה לנסוע.

לפני הישיבה נדחמתי לשמוע שחבריני חשוללים (ברט, טבנקין, אידלסון ואחרים)

החליטו לא לבוא לישיבה. על ענין זה שלחתי היום סכתב ארוך לברל, ואני שולח לך

העתק מהמכתב.

עכשיו לאחר הישיבה אני רואה שצדקתי - והחששות נגד הישיבה נתברו. כבר

מזמן לא היה לנו ישיבה כל כך חברית כפי כנפעם הזאת. ההבירור והוויכוח - אם

כי לא העלה כל רעיון חדש - טיהר את האטמוספירה. השוללים לא שינו את דעתם

(היו גם כאלה אשר שינו) אבל הכירו שאין הדבר כל כך טעוש, וראו שאין ההנהלה

פוכרת את הציוניות ואינה מוכנה כלל וכלל לווייתורים קלים. אף פעם לא היה קירבה

הלבבות כל כך גדולה כנפעם הזאת. ולאחר חוויכוח הסדיני - נתקבלו כל החלטות פה-

אחד, ואוטישקין בנאום הנעילה הביע את סיפוקו מעמדתו של ויצמן.

לי היה עוד פעם אחד בקריאת המושב. בחדשים האחרונים נפוצו שמועות

על משא-ומתן יהודי ערבי, וכמה אנשים (מגנט, חיימסון ועוד) באמת ניסו ידם במלאכה

זו, והיה צורך פעם אחת לספר על הדברים כהוויתם ולהפסיק את הפעולה של "רודפי השלום"

המסכנת את כל מעמדנו הפוליטי. זה אפשר היה לעשות אך ורק בועד האדמיניסטרטיבי של

הסוכנות, וועד זה יכל להחישב רק בלונדון. חפצתי שועד זה יקבל החלטה האוסרת כל

משא ומתן בלי הסכמת ההנהלה. החלטה זו נתקבלה בועד האדמיניסטרטיבי פה אחד, לאחר

שמטתי כל פרטי המשא ומתן (שלחתי לך על : סכתב ארוך ומפורט).

בינתיים הופיעה האיגרת החדשה של אורמסבי-גור בדבר העליה. לא השגנו

כל מה שדרשנו, אבל קיבלנו דבר־מה.

(1) המנסיכום הפוליטי הכללי נחבטל לפי שעה. אין עוד עכשיו הגבלה

מספרית כללית לעליו יהודית.

(2) חוגדל מספר רשיונות בשביל בעלי חון (של אלף לא"י). בשמונה

החדשים שעברו קיבלנו 900 רשיונות כאלה. עכשיו אנו מקבלים בשביל ששה חדשים -

אלפים רשיונות.

(3) נחבטלה כל ההגבה המספרית לעלית קרובים (נשים וילדים).

(4) נחבטלה ההגבלה בשביל עלית חלמידים ונוער.

לעומת זה הוקטן השידול של העליה העובדת. בשמונה החדשים שעברו קיבלנו

2200 רשיונות. עכשיו נוכל לקבל לא יותר מ-1000. אבל הסיבה לצערנו היא - חוסר

העבודה הגדול בארץ.

מהאיגרת גם ברור שהממשלה מתכוננת באמת להוציא לפועל את תכנית החלוקה.

אולם זאת שמענו עוד קודם - לפני פרסום האיגרת. אם הממשלה באמת תעמוד על דעתה

זו - איני יודע, אבל לפי אשר הם מבטיחים לנו עכשיו לא ימשך הדבר כל כך הרבה כמו

שחשבנו מקודם, כשנתפרסמה איגרת אורמסבי-גור בתחילת יאנוארי.

ויצמן נסע היום לפריס, ובשבוע הבא יפליג לארץ.

אני יש לי עוד עבודה מה לשנים שלושת ימים, ולאחר שאהיה בפריס יום או יומים אשוב

לארץ. באופן שבעוד שבועים אהיה בבית.

הועדה חצא כנראה לארץ בסוף אפריל - ועד הקיץ נהיה עסוקים בועדה זו.

ביניהם בא האסון הגדול של אבטריה, וכל העולם מלא אבק שריפה.

מי יודע אם אין אנו קומדים לפני קטסטרופה עולמית חדשה, נוראה מזו שבשנת

1914.

אולם אין בידינו למנוע או לדחות אסון זה - אא ועלינו להתכונן

לקראת הימים הקשים הבאים עלינו.

שלום ונשיקה

דוד.